

شهر آفتاب در عوارضی قم-تهران منطقه آزاد می شود

آفتاب بخت دلالان از جنوب تهران طلوع کرد

پرده اول

ابوالقاسم رحمانی
روزنامه نگار

براساس آخرین اطلاعات میزان سرمایه گذاری خارجی در مناطق آزاد در ۲۵ سال گذشته به طور میانگین در هفت منطقه آزاد کشور سالانه معادل ۱۷۶ میلیون دلار بوده است که این مقدار سرمایه گذاری در پنج سال آخر به کمتر از ۶۰ میلیون دلار می رسد. در مقابل این عدد میانگین سرمایه گذاری خارجی در سال های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۵، معادل ۳/۲۵۳ میلیارد دلار است و با علم به این موضوع که میانگین سرمایه گذاری خارجی در مناطق آزاد طی سال های ۸۵ تا ۹۳ معادل ۸۴/۱ میلیون دلار در سال است، میزان سرمایه گذاری های خارجی در کشور از طریق مناطق آزاد چیزی حدود چهار درصد از کل سرمایه گذاری هاست. علاوه بر این در حوزه صادرات کالا نیز از مناطق آزاد تجاری به خارج از کشور در سال های ۹۴ و ۹۵ به ترتیب حدود ۲۶۰ و ۳۵۰ میلیون دلار بوده است که اینجا هم با قیاس این مقدار صادرات از مناطق تجاری با کل صادرات به خارج از کشور که میلیی حدود ۴۲ میلیارد دلار است، مشخص می شود سهم این مناطق در صادرات هم همچون بحث سرمایه گذاری اندک بوده است و تقریباً سهم یک درصدی از کل صادرات دارد. اما این همه ماجرای مناطق آزاد نیست، کمی جست و جودر میان اظهار نظرهای کارشناسان و رجوع به آمارنشان می دهد مبحث واردات در این مناطق جدی تر از صادرات در آنهاست. با توجه به آمار موجود، سالانه بین سه تا چهار میلیارد دلار حجم واردات از این مناطق است که در قیاس با کل حجم واردات سهم ۱۰ درصدی برای این مناطق ایجاد می کند. به صورت ساده تر یعنی این مناطق در حوزه جذب سرمایه گذاری خارجی سهم اندک چهار درصدی، در صادرات کالاهم سهم قابل چشم پوشی یک درصدی ولی در بخش واردات نقش قابل توجه ۱۰ درصدی دارند، بنابراین این مناطق بیش از آنکه به توسعه صادرات کمک کنند، محلی برای واردات کالاهای مختلف از سایر کشورها بوده اند.

پرده دوم

«مرکز پژوهش های مجلس» در بخشی از گزارش کارشناسی که در ۲۹ تیرماه سال ۹۵ با عنوان «لایحه ایجاد هفت منطقه آزاد تجاری- صنعتی دوازده منطقه ویژه اقتصادی» منتشر کرد، نوشت: «ایجاد مناطق آزاد بدون تامین زیرساخت های لازم و در مساحت هایی وسیع و بدون داشتن الگوی کلان توسعه اقتصادی کشور، تضمین کننده پیشرفت کیفی و متوازن در کشور نیست. با وجود هفت منطقه آزاد تجاری- صنعتی در کشور و ۶۴ منطقه ویژه اقتصادی نیازی به توسعه کمی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جدید به شکل فعلی نیست.» معاونت اقتصادی وزارت اقتصاد گزارشی با عنوان «مقایسه عملکرد مناطق آزاد تجاری دنیا و ایران و بررسی میزان دستیابی به اهداف ایجاد این مناطق در ایران» منتشر کرد که در بخشی از آن نوشته بود: «مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی در دنیا عمدتاً با هدف توسعه صادرات و جذب سرمایه های خارجی شکل گرفته اند. در کشور ما علی رغم توجه به این امر در قانون مربوطه، در عمل موفقیت چندانی در این حوزه به دست نیامده است. با توجه به اقبالی که اخیراً در شورای عالی مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی در گسترش مناطق آزاد مزبور به وجود آمده و همچنین استقبال همیشگی نمایندگان مجلس شورای اسلامی از این گونه مناطق که عمدتاً با دیدگاه های حمایت های منطقه ای صورت می گیرد، لزوم بازنگری در کارکرد این مناطق با توجه به تجربه نه چندان موفق سال های گذشته احساس می شود. مرور عملکرد مناطق آزاد تجاری صنعتی در ایران گویای آن است که این مناطق خیلی موفق عمل نکرده اند. وضعیت به نحوی است که این مناطق نه تنها در دستیابی به اهداف متصور برای آنها ناکام مانده اند بلکه عدم توجه به الزامات تأسیس آنها، اخلاص در بخش تجاری و اقتصادی کشور را نیز در پی داشته است.» سازمان برنامه و بودجه کشور در گزارش «عملکرد قانون برنامه پنجم توسعه سازمان برنامه و بودجه کشور» به مناطق آزاد تجاری اشاره کرد و نوشت: «جلوگیری از ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در کشور، اگر چه از نظر ماهیت و فلسفه وجودی دارای پشتوانه علمی و عملیاتی مناسبی بوده است، لکن معافیت های متعدد در این بخش و عدم شفافیت داد و ستد مربوط به این مناطق همواره به عنوان یکی از معضلات اساسی نظام مالیاتی مطرح بوده و نه تنها بخشی از درآمدها از سبد مالیات کشور حذف می شود بلکه عدم شفافیت و عدم ارائه اطلاعات در آن مناطق نیز شناسایی نشده و اقتصاد زیرزمینی در مناطق مذکور افزایش می یابد که به تبع آن موجب افزایش فرار مالیاتی خواهد شد. معافیت این مناطق به نحوی است که حتی شرکت های تولیدی و خدماتی واقع در سرزمین اصلی ترجیح می دهند با توجه به هزینه های بالای جابه جایی، واحد کسب و کار خود را به این مناطق انتقال دهند که این خود نیز مشکلات عدیده ای را به وجود خواهد آورد.» مضاف بر این گزارش ها، رجوع به اظهارات اقتصاد دانان نیز خالی از لطف نیست، خصوصاً آنهایی که طرفدار دولت هستند و به شدت با توسعه و افزایش مناطق آزاد تجاری مخالفند.

پرده چهارم

ویکی پدیا در ارتباط با مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب این گونه نوشته است: «با مصوبه شورای دوم شهر تهران در سال ۱۳۸۴، مقر شد شهر نمایشگاهی جدیدی در جنوب تهران احداث شود و نمایشگاه بین المللی تهران به آن مکان منتقل شود که برای اولین بار در دوران شهرداری محمود احمدی نژاد احداث این طرح کلید خورد. مسرانجام با افتتاح ایستگاه متروی شهر آفتاب در فروردین ۹۵، راه برای برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران و سایر نمایشگاه های مهم در این مجموعه هموار شد.» سواى اینها، مهدی چمران، رئیس ششورای شهر سابق تهران در گفت وگو با «فرهیختگان» ضمن گله مندی از اقدامات مدیریت شهری تهران به تشریح چرایی ایجاد و وضعیت موجود شهر آفتاب می پردازد و می گوید: «این شهر نمایشگاهی برای انتقال نمایشگاه های مختلفی که در سطح تهران برگزار می شد ایجاد شده است تا از مشکلاتی که برگزاری آن نمایشگاه ها برای شهر و شهروندان ایجاد می کرد جلوگیری شود. این محدوده یکی از مدرن ترین محدوده های نمایشگاهی از لحاظ بین المللی است و تمامی تدابیر برای برگزاری نمایشگاه در آن اندیشیده شده است و مناسب برای انجام اموری غیر از چنین موضوعاتی نیست. با این همه مسئولان دولتی و مدیریت شهری می توانند در کنار استفاده نمایشگاهی سایر بهره داری ها را از این منطقه داشته باشند. در ارتباط با تبدیل این منطقه به منطقه آزاد تجاری هم، چرا دست روی این شهر نمایشگاهی می گذارند، می توانند با گمرک ساوه چنین کاری بکنند، اگر ضرورتی دارد. به هرحال برگزاری نمایشگاه ها خارج از شهر آفتاب در تهران از نظر ما اقدامی غیرقانونی است.» ابوالفضل قناعتی، عضو سابق شورای شهر تهران هم در ارتباط با تبدیل شهر آفتاب به منطقه آزاد تجاری به «فرهیختگان» گفت: «برای ایجاد این گستره وسیع نمایشگاهی بیش از هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان هزینه شده است اما آنطور که باید از آن استفاده نمی شود. دولت قادر و مجاز به تغییر کاربری این محدوده نیست. این زمین توسط شهرداری خریداری شده است و اگر قرار باشد تغییری در کاربری آن ایجاد شود حتماً باید دولت آن را از شهرداری بخرد و بعد درباره آن اظهار نظر کند. ضمناً بخش زیادی از بدهی های شهرداری تهران در ارتباط با همین مجموعه است؛ همان بدهی هایی که اعضای ششورای شهر از آن یاد می کنند، اتفاقاً حالا می توانند با فروش این مجموعه به دولت آن بدهی ها را هم صاف کنند. به هرحال این مجموعه برای ایجاد نمایشگاه ساخته شده است تا مردم به سهولت بتوانند از نمایشگاه های سطح شهر بهره ببرند.»

پرده سوم

روز گذشته محمدرفوف قادری، مدیرعامل نمایشگاه شهر آفتاب از احتمال تبدیل شدن این نمایشگاه به منطقه آزاد تجاری خبر داد و گفت: «هنگامی که حاجی به عنوان شهردار تهران انتخاب شد، تمامی دغدغه و برنامه های مان را با وی مطرح کرده و از او خواستیم که مشکلات و درخواست های شهر آفتاب را در جلسه هیات دولت مطرح کند و خوشبختانه این اتفاق افتاد و بررسی مسائل شهر آفتاب در دستور کار دولت قرار گرفت. حل مشکل عدم برگزاری نمایشگاه در شهر آفتاب به کمیسیون زیربنایی دولت ارجاع داده شد و همچنین درخواست ما برای تبدیل شدن به منطقه آزاد تجاری نیز به دفتر مناطق آزاد تجاری دولت ارسال شد. قرار است تبدیل شدن شهر آفتاب به منطقه آزاد تجاری را در جلسه یکشنبه هیات دولت تعیین تکلیف کنند.» مدیرعامل نمایشگاه شهر آفتاب با بیان اینکه ما بارها و به صراحت اعلام کردیم شهر آفتاب آماده برگزاری نمایشگاه کتاب است، گفت: «مدیریت شهری حتی یکبار هم مخالفتی در برگزاری نمایشگاه کتاب در شهر آفتاب نداشت و حتی اعتراف کردیم که چرا نمایشگاه کتاب علی رغم آنکه ما آمادگی داریم و می توانیم رایگان برگزار کنیم در جای دیگری برگزار نشد. امکان برگزاری سالن های موقت در نمایشگاه بود و همچنین ۴۶ هزار متر فضای نمایشگاهی مجتمع تجاری آماده بهره برداری بود اما اگر نمایشگاه ناقص است باید به موقع تذکر دهند نه اینکه روزهای آخر بیایند و بگویند زیرساخت ها آماده نیست و ما هم که نمی توانیم معجزه کنیم.»

پرده آخر

در پرده آخر گزارش باید به چند نکته به صورت جدی اشاره کرد و نوشت. اول اینکه مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب همان طور که اشاره شد، با چندین هزار میلیارد بودجه احداث شد تا مشکلات عدیده ای که برگزاری نمایشگاه ها، خصوصاً نمایشگاه های بزرگی نظیر نمایشگاه کتاب برای شهر و شهروندان تهرانی ایجاد می کند را به حداقل برساند و مرتفع کند. اتفاقی که هرگز نیفتاد و ترافیک ها و آلودگی های صوتی و هوای و ... و مزاحمت های این نمایشگاه ها همچنان پابرجاست و شهر آفتاب همچنان

خاک می خورد.

دوم ایجاد و افزودن منطقه آزاد جدید تجاری به مناطق دیگر آزاد تجاری کشور است. موضوعی که به ادعان بسیاری از کارشناسان پیش از این هم سیاست شکست خورده ای بود، حالا چطور دوباره قرار است چراغ دیگری برای ایجاد مناطق آزاد تجاری آن هم در پایتخت روشن شود قابل تأمل و بررسی است. سوم توجه به شعار سال و مساله رونق تولید است. همان طور که آمار مختلف نشان می دهند، مناطق آزاد

تجاری محفلی است برای واردات گسترده نه کمک به جذب سرمایه گذاری خارجی، ایجاد شغل و صادرات محصولات داخلی، پس چطور می شود در سال رونق تولید به جای گسترش تولیدات داخلی به گسترش مناطق آزاد دامن زده شود؟ مساله دیگر اتکا به دریافت مالیات است. تجربیات سایر کشورها آن هم در شرایط بد اقتصادی اهتمام به دریافت مالیات را نشان می دهد. این در صورتی است که حضور و سرمایه گذاری در مناطق آزاد برای سرمایه گذاران معاف

از مالیات است و این مساله مهمی است که دوباره تکیه ما بر درآمدهای نفتی را تشدید می کند. ایجاد نوسان در قیمت گذاری ها در محدوده شهر آفتاب هم حدس و گمانه دیگری است که برخی به آن اشاره می کنند. تبدیل شدن شهر آفتاب به یک منطقه آزاد تجاری حتما باعث رشد و اوج گرفتن قیمت املاک و زمین ها در این محدوده و اطراف آن خواهد شد. بنابراین هیچ بعید نیست غرضی این چنین در پس تغییر کاربری این محدوده جغرافیایی باشد.

یادداشت

معلمی شغل نیست، عشق است

آمنه اسماعیلی
روزنامه نگار

وقتی مدرسه ای شده بودم، مادرم که خودش هم معلم بود، از تفاوت نسل ها با معلم هایش خیلی بر ایمان تعریف می کرد؛ مثلاً معلم درس حساب شان که واد ارشان می کرده با یک حرکت دست، دایره ای پای تخته سیاه بکشد و اگر دایره کج و معوج می شد، با الفاظ ریکی و ضربات خط کش او را مطمئن می کرده که در آینده هیچ چیز نمی شود. حتی می گفت که اگر اتفاقی در خیابان یکی از معلم هایمان را می دیدیم، بدون نزدیک شدن به او، دست و پایمان یخ می کرد.

این تفاوت برای ما خیلی عجیب بود و این داستان ها بیشتر داستان های ژانر وحشت بود تا خاطرات رئال یک نسل از معلم هایشان. مادرم معلم نسل من بود و من حالا معلم نسل نوه هایش هستم و وقتی خاطرات مادرم و هم نسل هایش را کنار خاطرات خود و دانش آموزانم می گذارم، چند ویژگی مشترک می بینم؛ یک بی مهری عمیق نسبت به شغل معلمی و یک نا آگاهی دائمی در معلم ها در هر نسلی...

با ظهور مدارس غیرانتفاعی با قوانینی که گویا می تواند ماده و تبصره های زیادی داشته باشد برای اینکه دور زده شود و با گزینش های غیرعلمی و غیرتخصصی آموزش و پرورش، دو دسته معلم در مدارس مشغول به کارند: دسته اول با انگیزه و شوق و معلومات نسبتاً خوبی وارد مدارس می شوند و دسته دوم هیچ ربطی به معلمی ندارند.

در مدارس غیرانتفاعی به لحاظ نداشتن امنیت شغلی برای معلم ها و ضمانت مشغول بودن شان در سال آینده و قید مورد رضایت دانش آموز و در نتیجه مدیر بودن، نیروهای آزاد طبق سلیقه اکثریت مشتریان مدرسه و مدیر همان مدرسه عمل می کنند و کاملاً همه چیز در مدرسه شان «حق با ارباب رجوع» است. استانداردها خود تعریفی وبسته به سود مالی است، حتی در گرفتن آزمون های افراطی علمی و حتی در دادن آزادی های تعریف نشده در مدرسه.

نیروی آزاد در مدارس غیرانتفاعی منفعل نیست و دائماً در حال تلاش است تا جایگاه شغلی خودش را تثبیت کند. اما جهت تلاش آنها بستگی به سلیقه مدیریتی دارد و در مقابل نیروی آزاد، نیروهای رسمی آموزش و پرورش هستند که مطمئن هستند ۳۰ سال کارشان تضمین شده و خیلی لزومی ندارد که هر سال برای بقای خودشان در یک سیستم آموزشی و پرورشی تلاش کنند؛ اگر چه دوره های اجباری و ارزشیابی های هم به صورت مستمر و اجباری برایشان هست اما باز تلاش و نوآوری نیروهای آزاد برای «بهتر ظاهر شدن» خیلی ستودنی تر است. درحقیقت چیزی که به وضوح به چشم می آید این است که فردی طبق معیار یک دهه وارد سیستم آموزش و پرورش می شود و با همین فرمان ۳۰ سال سر کلاس ها می راند؛ در حالی که نسل هایی که در محاصره عصر رسانه هستند، سرعت تغییرشان خیلی زیاد است و روش های قدیمی اصلاً در برابرشان پاسخگو نیست.

در مقابل البته نیروی آزاد هم گاهی فرمایشی کار می کند و درست های تلخ کلامش را سانسور می کند و برای جلب رضایت گاهی ابتذال عقیده و سستی شخصیتی پیدا می کند و هیچ کس پاسخ این پرسش را نمی دهد که چطور از کسی که عزت نفس ندارد و خودمانی تر اینکه خودش نیست، توقع دارید در ضمن آموزه های یک کتاب درسی در چند ماه متوالی، به نسل روبه رویش یاد بدهد که خوب باش و خود خوب باش؟ عده ای هم که با شوق و شرافت و انگیزه وارد این حرفه می شوند، خود سیستم آموزش و پرورش با نظارت و گزینش های غیرتخصصی و سیاست های پرداختی، انگیزه را از آنها می گیرد؛ اگر هم افراد نسبتاً زیادی باشند که با عشق سال ها به نسلی خدمت می کنند، هیچ نیروی انگیزشی غیر از وجدان و عشق به معلمی کردن در سال های پربطراوت عمرشان کمکی نکرده است. بی مهری به معلمان در این دوره از خود سیستم گزینش و به کارگیری و نظارت آموزش و پرورش شروع شده و به سطوح مختلف جامعه راه پیدا کرده است.

من مطمئنم لیخند همه معلم هایی که نه ماه یک شیفیت در مدرسه و یک شیفیت در خانه با انجام کارهای مربوط به مدرسه به جامعه خدمت می کنند، در برابر اینکه «معلمی شغل نیست، عشق است»، لیخند تلخی است که حتی با این همه عشق، حقوق معلمی شان تا دم هر ماه بیشتر دوام نمی آورد و حتی در اوقات فراغت کلاس درس هم ذهنش چرتکه به دست و خسته، حساب و کتاب می کند.

کاش کسی منجی می شد و این پیکره ناقص را از گزینش تا نظارت بعد از به کارگیری و پرداخت حقوق و... فرو می ریخت و دوباره می ساخت؛ برای خدمت به جامعه ای که قرن هاست شعرهای معنوی قشنگی دارد و سال هاست مقام معلم را یک هفته در سال گرمای می دارد.

شهری

اعتبار طرح ترافیک سال گذشته تا ۲۵ اردیبهشت

ارگان ها و دستگاه های سهمیه بگیر تصریح کرد: «طرح ترافیک این دستگاه ها تا ۲۵ اردیبهشت ماه سال جاری تمدید شده و مشکلی برای تردد در محدوده طرح ترافیک ندارند. هنوز زمانی برای این موضوع در نظر گرفته نشده است، چرا که در ابتدا باید مشخصات خبرنگاران متقاضی توسط کمیته هفت نفره بررسی و در نهایت افراد واجد شرایط اعلام خواهند شد. خبرنگارانی که در حال حاضر طرح ترافیک خبرنگاری سال گذشته را دارند نیز می توانند تا زمان صادر شدن طرح ترافیک ۹۸ در محدوده طرح ترافیک تردد داشته باشند.»

شهری

تلاش برای کاهش تاکسی های تهران

علیرضا قنادان، مدیرعامل سازمان تاکسیرانی شهر تهران با بیان اینکه چندین بار در رابطه با افزایش کرایه تاکسی از اوایل اردیبهشت ماه اطلاع رسانی کرده ایم، افزود: «در این رابطه تنها منتظر صدور دستور بودیم تا به صورت یکپارچه افزایش کرایه های تاکسی اجرا شود. تا قبل از دریافت پرسچسپ، تاکسی هایی مجاز به دریافت نرخ کرایه جدید هستند که پرداخت الکترونیکی داشته باشند. بالای ۶۰ درصد از خطوط تاکسیرانی مجهز به پرداخت الکترونیکی هستند و برای حل مشکل تعدادی از آنها که مجهز نیستند، تابلوهای ابتدایی خطوط را به روز رسانی کردیم. آنچه در

سطح شهر اتفاق افتاده یک نابسانی عجیب و غریب است. ما در تهران ۸۰ هزار ناوگان تاکسیرانی داریم که این تعداد در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا بزرگ ترین ناوگان تاکسیرانی محسوب می شود. اینکه تعداد خودروهای مشغول مسافرکشی و حمل و نقل در خیابان بیشتر شود یک امر منفی است و بیش از پنج سال است که در هدف گذاری برنامه کلان برای تهران تلاش می شود تعداد تاکسی ها کاهش یابد. شهر شانگهای با ۲۰ میلیون نفر جمعیت ساکن فقط ۶۰ هزار تاکسی دارد، این در حالی است که جمعیت ساکن تهران هشت میلیون نفر و با تعداد ۸۰ هزار تاکسی است.»